

ERŐS VÁR

AMERIKAI EVANGÉLIKUS ÉLET

— Vol. XXII. Évfolyam — 1958. OKTÓBER — No. 10. szám. —

A Z Ö R Ö K R E F O R M Á C I Ó

(Mert más fundamentumot senki nem vethet azonkívül amely vettetett, mely a Jézus Krisztus. [I. Kor. 3:11.]

(NB. Luther Márton 1517. okt. 31-én a wittenbergi vártemplom kapujára kifüggesztett 95 tételével megindította a reformációt. Ezzel a cselekedetével nem új vallást alapított. A "reformáció" idegen szó. — Jelentése: VISSZAIGAZÍTÁS. — Luther csak visszaalakította az egyházat eredeti lényegéhez az evangéliumhoz. Ezért evangélikus vallásunk megalapítója nem Luther, hanem Jézus. Mi nem Luthert tartjuk egyházunk fejének, hanem Krisztust. Mi Luthert nem imádjuk, hanem csak úgy tiszteljük, mint Isten kiválasztott emberét, akinek Igéhez kötött lelkiismeretén keresztül Isten véghezvitte megromlott egyházának az evangéliumhoz való visszavezetését. Ezért egyházunk eredetét nem 1517-ig, hanem az első pünkösdig, az első keresztyén egyház megalakulásáig vezethetjük vissza.)

A reformáció szükségességét ma már az elfogulatlan katolikus történészek is elismerik. Elismerik, de rögtön hozzá is teszik, hogy csak akkor, Luther idejében volt rá szükség. Ma már nincs, már erejét veszítette.

A reformáció azonban nem idejétmúlt, felesleges jelenség.

Ez az igazság így tanít: a reformáció az egész keresztyénség folytonos megújulása eredeti forrásából, az evangéliumból.

Ez az evangélium, a Krisztusról szóló örömmüzenet, ahányszor csak eredeti tisztaságában érvényesülhetett, mindig válságot okozott minden keresztyén egyház számára. A keresztyénségnek, — a mi keresztyénségünknek is, — újból és újból át kell esnie ezen a tűzpróbán. A legnagyobb mértékű ilyen válság, amelyen a keresztyénség átment, a lutheri reformáció volt. Ennek a reformációnak az eredménye lett a protestantizmus, a reformációi keresztyénség.

A keresztyénségnek mindig vissza kell térnie eredeti alapjához az evangéliomhoz, Krisztus üzenetéhez, tanításához.

Ebben van annak időfeletti értéke. De ebben rejlik az egész protestantiz-

mus, szűkebb értelmű ránkvonatkoztatásában, a lutheri keresztyénség megmaradásának alapja is. Mi nem akkor vagyunk protestánsok, amikor protestálunk, tiltakozunk az ellen, amit a katolikus egyház tanít, hanem

amikor bizonyosságot teszünk arról, amit a mi egyházunk tanít.

Protestálni elsősorban nem tiltakozást, hanem valami mellett való kiállást, bizonyágtevést jelent. Tehát mi addig vagyunk protestánsok, amíg hitünk alapjáról, Krisztusról, az ő tanításáról az evangéliumról életünk egész területén bizonyosságot teszünk. Csak tiltakozásból, a katolicizmussal való merő ellentétből nem élhetünk meg.

A lutheri keresztyénség, amint éltető erejét, az evangéliumot elveszti és helyébe emberi bölcselkedéseket ültet, — megszűnik keresztyénség lenni. A protestantizmus, amint nem akar más lenni, mint a szabadelvűség eszméinek valóságos színezetű változata, önmagát itéli az egymást váltó, átmeneti jellegű világnézetek sorsára. Ennek a protestantizmusnak, amely már nem is nevezhető annak, életképtelensége miatt tényleg el kell tűnnie.

De a folytonos önreformáció paran-

csához igazodó, magát az evangéliom mértékével mérő és megítélő protestantizmus felett sohasem kondul meg a halálharang.

Ennek az állandó önreformációnak a szükségessége nem engedi meg, hogy a lutheri reformáció keresztyénsége, a mi keresztyénségünk, bármiféle politikai vagy kultur koráramlattal megalkudjék és ezáltal közönséges világnézetűvé sekélyesedjék.

A lutheri reformáció keresztyénségét a veszedelem ma nemcsak Rómából, hanem még inkább Moszkvából fenyegeti.

A bolsevizmus ma korunk legszervezettebb evangéliom ellenes pogány vallása,

amely egyrészt erőszakkal akarja elrabolni a zsarnoksága alá kényszerített emberek lelkéből a Krisztushitét, másrészt a közömbösség, a kételkedés álarcában lassan élő méreggel próbálja kipusztítani a keresztyénséget. Látna ezt a közös, az egész világ keresztyénségét fenyegető veszedelmet, nekünk a lutheri keresztyénség híveinek a gyakorlati keresztyén erkölcsiség területén minden hitelvi különbség ellenére is ápol-

(Folytatás a következő oldalon)

(Folytatás az előző oldalról)

nunk kell a keresztyén testvériség eszméjét a más hitvallású keresztyén egyházakkal Emellett azonban minden dicsekvés nélkül kell vallanunk, hogy a mi evangéliomi keresztyénségünk a reformációt elfogadó területeken magas erkölcsiséget, szociális fejlődést s kultúrát eredményezett.

Ha a magyar történelemből mindazt elhagynánk, amit a magyarság a reformációnak köszönhet, akkor a magyarság erkölcsisége, kultúrája szegényednék meg nagy mértékben.

Az evangéliom, egyházunk drága kincse, nagy-nagy gazdagodására szolgált nekünk mindig. Ez vigasztalt búsulásunkban, ez bátorított a megpróbáltatások idején.

Ma is ez ad erőt egyházunk híveinek Magyarországon a szörnyű elnyomás

alatt, hogy össze ne roskadjanak, hogy némán, de tántoríthatatlan hűséggel álljanak **Krisztus zászlaja alatt.**

Ez a drága kincsünk nevelte hőseinket: Kossuthot, Petőfit, Görgeit és evangélikus egyházunk annyi más névtelen hősét. Ez az evangéliomi hit alakította ki a skandináv népek demokratikus királyságát és a finn nép demokratikus köztársaságát. — Nincs miért szégyenkeznünk egyházunk nevelő munkája miatt.

Az örök reformáció gondolata egyrészt önmegítélésre, bűnbánatra kényszerít, másfelől pedig bátorít, biztat Luther harci énekével: "Az ige kőszálként megáll, megszegyenül ki bántja, velünk az Úr táborba száll. Szentlelkét ránk bocsátja. Kincsünk, életünk, nőnk és gyermekünk mind elvehetik, mit ér ez öneik! Miénk a menny örökre."

Asbóth Gyula

vangélium, a sátán is megkezdi zavaró munkáját.

Szívében ott csengtek Jézus Krisztus Urunk szavai: Menjetek és hirdessétek az evangéliumot!

Amikor most visszaemlékszünk a reformáció megindulására, és azon gondolkozunk, hogy a négy és fél évszázad sem Luther Márton személye, sem életműve, sem evangélikus egyházunk fennmaradása és szolgálata tekintetében nem ejtett csorbát, akkor nem tudunk elzárkózni az elől az érzése elől, hogy

1517-ben olyan természetű munka indult meg, melynek jelentőségét még igazán fel sem tudta fogni az egyetemes keresztyén egyház.

Isten Luther Mártont nem egy új egyház megalapítására küldte és ő sohasem gondolt ilyesmire, sőt tiltakozott ellene.

Luther Márton nem az evangélikus egyházé. Isten őt az egész keresztyén egyházhoz küldte

és ő mindig annak a tudatában végezte nehéz, küzdelmekkel és szenvedésekkel teljes életét (csak irodalmi munkássága közel 80 kötetet tesz ki), hogy ő az egyetemes, a katolikus egyházban van és abban szolgál Isten akaratából. Hogy mégis kialakult és mindmáig van egy a maga nemében is páratlan eleven életet élő lutheri egyház, az csak kényszerű, szükséghelyzetet jelent, addig, amíg el nem jön az az idő,

amikor az egész keresztyén egyház elfogadja az egész keresztyén egyház alapdokumentumát képező Szentírás mélyebb ismerete alapján kifejtett lutheri, azaz evangéliumi tanítást.

Isten feltétellel tette az egyház eredményes szolgálatát attól, hogy abban a tiszta evangélium hirdettessék.

Ember egyedül hit által, Isten végtelen kegyelméből találhat békességet és örök üdvösséget. Ez az ige megáll mindörökké!

Nekünk, evangélikusoknak ma mérlegelnünk kell, jobban mint valaha, — hogy mit jelent számunkra 1517. A reformáció egyháza ebben a hónapban tovább kell hogy menjen a pusztá ünneplésen. Nem veheti csak egyszerűen számba mind azt az eredményt, mely egyházi, nemzeti és kulturális tekintetben egyházunk, vagy annak nevéhez

(Folytatás a következő oldalon)

Kegyelemből, hit által...

Négyszáznegyvenegy éve annak, hogy egy ágostonrendi szerzetes, a római katolikus egyház teológiai doktorátusával kitüntetett professzor nyilvános akadémiai vitára hívta meg a wittenbergi egyetem diákjait és tanárait. A vita alapjául nem kevesebb, mint 95 tételt fogalmazott meg rövid tömörséggel. Sürgősségére és komolyságára való tekintettel iratát kifüggesztette a wittenbergi vártemplom ódon kapujára. Riasztó látvány lehetett az a fehér lap ott a templom ajtaján. Mikor Magyarországon az iskolákban történő hitoktatásra az állam évente a nyár folyamán, előre soha sem tudható időben, szinte 24 órai határidőre, előre mindig ismeretlen feltételek mellett megadta hozzájárulását, ezt rendszerint az újságokban, jelentéktelen helyen, kis betűkkel szokta közölni az érdekeltekkel. —

Faluhelyen, ahol különösen a nyár folyamán amúgy sem szokott népünk újságot olvasni, a lelkeszek egyik-másik helyen a templom kapujára tűzték ki az idevonatkozó értesítést, hogy a szülők idejében intézkedhessenek gyermekeiknek hitoktatásra való jelentkezése tekintetében. Amint ebben a szokatlan hirdetési módban otthon, Magyarországon kifejezésre jutott az egyház nyílt féltése, úgy annak idején a 95 tételnek kiszegése is az egyháznak Istentől

rendelt szolgálata iránti féltő szeretetből történt.

Aki megfogalmazta a tételeket, az tudta, mennyire mélyen belevilágítanak azok az egyháznak az eredeti keresztyénségtől messze elhajlott és megromlott kegyességi életébe.

Évről-évre, nap mint nap folytatott beható bibliatanulmányozása során, — mind nagyobb lett Márton testvérben az aggodalom egyháza iránt. Amióta különösen magányos toronyszobájában felcsillant benne Istennek végtelen szeretete a bűn súlya alatt roskadozó ember iránt, mindegyre nőtt benne a vágy, hogy Istennek erről a minden értelmet felülhaladó kegyelméről, mely Jézus Krisztusban testet öltött, bizonyosságot tegyen diákjai és gyülekezete hívei előtt. Szüntelen azért imádkozott, hogy

az egyházban újból Jézus Krisztus örömhíre, a drága evangélium hirdettessék minden szöszékről

és a bűn sötétségében és félelmében élő kedves német népe megtérjen, sőt egész élete, mint az első tételében mondja, folytonos megtérés legyen.

Bár Luther Márton tudatában volt annak, hogy tételei hosszú, nehéz küzdelmet fognak megindítani, mégsem tévovázott egy pillanatig sem, mert tudta, hogy amikor felhangzik a tiszta e-

(Folytatás az előző oldalról)

fűződik, magyar és világviszonylatban.

Igazán úgy ünnepelünk helyesen reformációi ünnepet,

ha újból és újból elolvassuk a 95 tételt s azokat személyesen önmagunkra és egyházunkra vonatkoztatjuk, elsősorban.

Amikor azok szólnak megtérésről, bűnbocsánatról, öszinte bűnbánatról,

Krisztus keresztyéről, -Szentlélek által vezetett, tettetés nélkül való keresztyén életéről, akkor magát az evangéliumot szólaltatják meg, mely a mi mindennapi, valóságos emberi életünkbe akar beleáradni és abban akar megvalósulni. Jusson kifejezésre idei ünneplésünk valóságos, tényleges, igazi keresztyén életfolytatásunk tényében!

Tessényi Kornél

„Erős vár a mi Istenünk”

*Erős vár a mi Istenünk,
Kemény vasunk és vértünk,
Ínségben együtt van velünk,
Mégvált és harcol értünk.
Kél az ősi rossz,
Bajvető gonosz,
Csel vad fegyvere,
Erőszak övele.
A földön ő az első.*

*Önnön erők csak délibáb
És bizony esnénk esten.
De harcba küldte Egy Fiát
Értünk maga az Isten.
Kérded-é ki az?
Jézus, az igaz.
Sok a had, Egy a fő,
Nincs Isten más, csak Ő,
Krisztus, a Győzedelmes.*

*Ha a földön ördög nyüzsgene
Ha elnyelni akarna,
Meg nem riadnánk — ellene
Győz hitünk diadalma.
A világi úr
Tombolhat vadúl,
Semmit sem tehet,
Ő megítéltetett.
Megrendül egy szavunkra.
Él, áll az ige igazul,
Akárki vesse-hányja,
Táborainkra száll az Úr
Szent Lelke, adományja.
Jóhír, nő, család,
Jószág, test, világ
Veszhet, vihetik
Veszendő kincseik. —
Miénk marad az Ország.
Fordította: József Áttila*

hősi vért szent Fiának megváltó vérével szentelte meg. Ez pedig arra tanít minket, hogy nemzeti tragédiáink látára ne csak szívünk szerint, de Isten szerint is megszomorodjunk és bűnbánatban összetörve fogadjuk el felénk nyújtott kegyelmét. Remegve lesi Isten, hogy a magyar nép mikor ragadja meg a kegyelmet nyújtó szent kezét, mert, ha ezt a sorrendben és értékben is első isteni ajándékot elfogadjuk, a többi, — amiért annyit imádkozunk, — megkapjuk mind, isteni ráadásul.

(dr -)

AZ EMBERISÉG

ANYANYELVE

(Idézetek Dibelius Ottó német evangélikus püspök egyik cikkéből.)

„A hatalomért élni a hatalom érdekében, a legközönségesebb életcél. Hogy az állam valaha is úgy tudná a szociális igazságot megvalósítani, hogy a könnyörülő szeretet feleslegessé válnék, az a hitnélküliség balga felfogása. A szeretetre vagyunk elhivatva. A szeretet csak a szeretettel válik mindenki által érthetővé. Ily módon mindenki meghallja a szeretet nyelvét. Mi sokkal többre értékeljük a német munkás lelkét annál, minthogy elhiessük róla, hogy valaha is eladná a lelkét egy olyan világnézetnek, amelynek semmi más szava nincs, csak az, hogy két font marhahúsból jobb leves lesz, mint egy fél fontból. Beszéljünk egymással anyanyelvünkön, a szeretet nyelvén. Akkor megértjük egymást. Akkor értjük meg egymást újra, ha nem akarunk mást, mint Isten nagyságos dolgait dicsérni. **Evangélikus egyház, lásd meg a feladatot, amelyet az Úr bízott rád!**”

1956 október 23 — november 4

Nemzetünk történetében lapozzunk vissza kétszázötven esztendő t s vizsgáljuk ettől kezdve nemzeti tragédiáinkat:

A ragyogó kuruc hősi tettek után tárogató sírja: „Nagymajtényi síkon letörött a zászló...”

1848 legendás harcai után, Világosnál, le kellett rakni a diadalmas fegyvert.

Az első világháború sok dicső győzelmé után ránk szakadt a trianoni éjszaka: Magyarországot feldarabolták.

A reánk erőszakolt, de becsülettel megvívott második világháború után: Yaltában reánk szabadították a pokol minden ördögét. S amikor nemzetünk nem bírta tovább a lelki-testi kínokat s 1956 okt. 23-án, szabadsága kivívására, lyukas zászlók alatt indult ro-

hamra és bátorságával, halálos elszántságával, győzelmeivel az egész világ bámulatát magára vonta: — jött november 4 és az orosz tankok vérbefojtották a nemzet élniakarását.

Mi ez? Istenítélet, vagy balsors?!

Egyik sem!

Politikai okokkal nem lehet megmagyarázni, csak hittel. S a „tudom, kibehiszek” embereinek hitünk azt a választ adja: Isten pedagógiája ez. A szenvedés nevelő iskolája, melyben Isten újra ki akarja faragni a magyar nemzet arcát. Saját képére teremtettede a bűn eltorzította. Isten azt akarja, hogy „szertehúzó vértünk minden cseppje a kintől fusson össze”, azt akarja, hogy a hősi halottak és vértanúk vérével „mossa le a gyalázatot” erről az eltorzított arcról és ezért a sok-sok

ÉRTEKEZLET AZ N. L. C. TITKÁRAVAL. — Október 4-én a clevelandi repülőtéren fogadta az Erős Vár szerkesztője Mr. Bernhard A. Comfert a National Lutheran Council átutazóban lévő titkárát és vele közel háromórás megbeszélést folytatott. Az értekezleten az Erős Vár problémáit tárgyalták meg. Résztvettek: Nt. Brachna Gábor, a Magyar Konferencia elnöke, Nt. Juhász Imre titkár és az Erős Vár szerkesztője. — Mr. Bernard Comfert titkár az Erős Vár múlt évi szolgálataért elismerését fejezte ki.

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUS LELKÉSZEINK

Balról jobbra: Tessényi Kornél, Buthy Dénes, Asbóth Gyula, Markovits Pál, Juhász Imre, dr. Gerő László, Varga László, Egyed Aladár, Brachna Gábor, főesperes, Ormay János esperes,

Állam és egyház lutheránus nézőpontból

Eivind Bergrav, norvég püspök előadásában 4 pontban sűrítette össze azokat a törvényes követeléseket, amelyeket az egyháznak az állammal szemben állítania kell. Ezek a következők:

- 1.) Mint mindig,
az egyháznak követelnie kell

ERŐS VÁR

AMERIKAI EVANGÉLIKUS ÉLET

Szerkeszti és kiadja
az Amerikai Magyar Evangélikus
Konferencia
2836 East Blvd. — Cleveland 4, Ohio
ERŐS VÁR — (MIGHTY FORTRESS)
— Monthly —
* OCT. 1958. No. 10. (14.) *
Published by the
American Hungarian Lutheran
Conference in cooperation with the
National Lutheran Council
Subscription: \$2.00 a year
Second-class mail privileges authorized
at Cleveland, Ohio.

a teljes szabadságot nemcsak az Ige hirdetésében, hanem a krisztusi szeretetnek a felebarát iránt tanúsított tanításában is. Az egyháznak nem szabad megelégednie azzal, hogy csak szertartási tevékenysége legyen biztosítva. Hogyha az állam megkísérelné, hogy a krisztusi életet szociális téren lehetetlenné tegye, az el nem tűrhető támadás lenne az evangéliom szabadsága ellen.

- 2.) Az egyház nem tűrheti, hogy szolgálatát az állam világi célok érdekében kísérelje befogni.

Az egyháznak nem szabad földi hatalmi politika eszközévé válnia.

- 3.) A nevelési jognak elvileg a szülők kezében kell maradnia és az ifjúság szabad idejét nem szabad az állami szervezeteknek teljesen lefoglalniuk.

- 4.) Senkire, sem gyermekekre, sem felnőttekre nem szabad az államnak olyant

rakényszerítene, amely Isten világos törvénye ellen van. Egy olyan államban, amely saját maga akarja parancsolóan megállapítani, hogy mi a jó és mi a rossz, ebből következően saját magát üdvösséget szolgáló intézménynek tartja, nyilvánvalóvá válik az állam bálványozása. A keresztyén meggyőződés az emberi jogokhoz tartozik még olyan államban is, ahol a hitvalló keresztyének kisebbségben vannak.

A most felsorolt követeléseket a demokratikus államok minden különösebb nehézség nélkül elismerik. (Megjegyzés: éppen az ellenkezőjét teszik a kommunista államok.)

EGYETEMES ZSINAT DAYTONBAN

Amerikai magyar gyülekezeteink mind az Egyesült Amerikai Evangélikus Egyházhoz tartoznak (United Lutheran Church in America). Egyetemes egyházunk mai formájában 1918-ban keletkezett több evangélikus egyháztest egyesüléséből. Törvényhozó és kormányzó szerve a kétévénként tartott egyetemes közgyűlés, mely az idén az ohioi Daytonban ült össze október 8-án. 32 egyházkerületből 700 delegátus és sokezer látogató volt jelen. E sorok írásakor az ülészakok még folytak. A tárgyalásra kerülő ügyek közül egyik legfontosabb pont a másik három evangélikus egyházzal való egyesülés terve. Ha ezt jóváhagyják, úgy 1961-re megalakul az új egyesült egyháztest, több, mint három millió taggal.

Lejárt...? Mikor...?

Természetesen az előfizetésről van szó. A címszalagon, a név felett lévő számokból mindenki meg tudja állapítani, hogy mikor jár le az előfizetése. Például: 563-58-10. Ebből az első szám: 563 az előfizető törzs-száma. A második és harmadik szám az előfizetés lejártának évét és hónapját jelzi. A fenti példa szerint: 58-10 azt jelenti, hogy az előfizetés az 1958 októberi számmal lejár s azt sürgősen meg kell újítani. Az évi két dollár az Erős Vár címére küldendő — 2836 East Blvd., Cleveland 4, Ohio. — A csekkre, vagy pénzesutalványra is ezt írjuk: ERŐS VÁR.

A KERESZT TÖVÉBEN

EZ AZ ÚT ISTENHEZ . . .

“Az ember hit által igazul meg,
a törvény cselekedeti nélkül.”

*

● Reformáció ünnepe a protestantizmus születésnapja. Ha ezen a napon, mint a Reformáció késői unokáinak, nem dobban meg többé a szívünk, akkor szertefoszlott már a mi hitünk régi dicsősége.

● Luther Márton révén a keresztyén vallás egész jellege és lelkisége visszavezetődött az Újtestámentum alapvető igazságainak síkjára: kegyelemből tartatunk meg, a megfeszített Krsztusban való hit által, a törvény cselekvése nélkül. Ez, az Egyház régi fudamentumához: Krisztus és az apostolok tanításához való visszatérést jelent. Így az Egyház számára ismét a Biblia lett a keresztyén tanítás és élet zsinórmértéke.

● Ha a nagy Reformátor által kihangsúlyozott pontokat gondosan megvizsgáljuk, meglátjuk, hogy Luther 3 alapvető igazsághoz ragaszkodott: 1) csak az Ige révén, 2) csupán kegyelemből, 3) egyedül hit által.

● Az ember számára az Isten kegyelme teszi lehetővé azt, hogy Őt megközelíthesse, a Szentlélek által gerjesztett hit nyomán. Olyan hit ez, amely Krisztus áldozatára épült s nem az ember saját érdemeire. Az üdvösség az Isten ajándéka, mely mindnyájunk számára készen áll “a törvény cselekedetei nélkül”, azaz anélkül, hogy mi azt a “jóságunkkal” kiérdemelhetnénk.

● Istennek legyen hála ezért a szent és drága Evangéliumért, mely békességet ad szívünkbe s megnyitja előttünk a mennyek kapuját!

*

Ó, Szentlélek, őrizd meg bennünket attól, hogy a jócselekedetek vallásossága által a saját istenünké legyünk. Vigy bennünket a Krisztus keresztségéhez s ott tisztíts meg és gyógyíts meg minden bűntől. Amen.

Levelesláda

AZ EVANGÉLIZÁCIÓS KONFERENCIA VISSZHANGJA

Kedves Szerkesztő Úr!

Gyakran úgy érezzük, mintha napjaink egyhangúságban tünnének tova. Ha valaki felszólítana minket arra, hogy számoljunk be életünkről, teljesen képtelenek volnánk csak valami említésre méltót is találni. De nemcsak a külső eseménytelenség az, ami sokszor annyira jellemzi személyes életünket, hanem belső világunk tekintetében is hasonló a helyzet: Nézeteink, felfogásunk, gondolkozás módunk átkísérnek minket változatlanul egyik napról a másikra.

És egyszercsak történik velünk valami, — körülöttünk és bennünk. Talán találkoztunk valakivel, vagy olvastunk valamit, ami izgalomba hozott minket és kezdünk másképpen gondolkodni, érezni. Életünk új irányt vesz, meggyorsul, felfrissül.

A mi személyes életünkben a szeptemberben megtartott clevelandi evangélizációs konferencia ilyen fordulópontot és felüldülést jelentő esemény volt.

Tudom, hogy a konferencia, a sok-sok nehézség leküzdése után jöhetett csak létre. Aggodalmak voltak sok tekintetben, hogy vajjon a hívó szó visszhangra fog-e majd találni Amerika magyar evangélikusságánál, hogy vajjon valóban egyházas szellemű konferenciává fog-e alakulni a tervezett konferencia, melytől Isten távol fogja tartani a világias gondolkozást?!

Mert az evangélizációs konferencia hívó szó akart lenni mindnyájunkhoz és rajtunk keresztül, akik ott lehetünk, folytatni óhajtja a hívást Jézus Krisztushoz.

Megtanultuk, hogy ha Jézus Krisztus velünk van, akkor sohasem fogjuk elhagyottaknak, egyedülvalóknak érezni magunkat. Krisztus jelenléte valóságos önismeretre vezetett minket, feltárva annak igazságát, hogy kegyelme nélkül semmire sem vagyunk képesek. De feltárta ugyanakkor, hogy Ő általa megszabadulunk az Istentől dacosan távolodó énünkötől és visszatalálunk az Istennel és emberrel való, a hit és szeretet által békességben megvalósuló új életformához. Tudjuk azt is, hogy új életünk nem marad kísértések nélkül.

A megújult életre megpróbáltatások várnak. De fontos szolgálatok is, — amennyiben Isten minket munkatársai-vá tesz lelkeknek hozzá történő vezetéseben.

Mélységes hálát éreztünk a konferencia végén Isten iránt, hogy részvehettünk ezen a találkozón. Meggyőződésünk szerint, hasonló konferenciát kellene tartani minden esztendőben, mert eszközzé lehet Isten kezében a magyar evangélikus konferencia gyülekezeteinek és lelkészeinek hitben való szüntelen megújítására.

Testvéri szeretettel,

(Aláírás)

Az Erős Vár barátai

Egy egyházi újság sohasem “üzlet”, hanem mindig szolgálat. E szabály alól az Erős Vár sem kivétel. Fenntartása nagy anyagi áldozatokkal jár. — Hála Istennek, vannak Amerikában magyar evangélikusok, akik előfizetésükön felül hajlandók havonkénti, rendszeres anyagi támogatást is adni, hogy ez a lap továbbra is megjelenhessék és betölthesse fontos hivatását.

Ezek a testvérek az Erős Vár barátai s a konferencia alkalmával önkéntes felajánlások nyomán megalakult az **ERŐS VÁR BARATAINAK KÖRE.**

Eddig a következők jelentkeztek:

Nt. Asbóth Gyula (Detroit) havi 1.00, Nt. Egyed Aladár (Cleveland) 1.00, v. Hangyássy Károly (Pittsburgh) 1.00, Hehs Ákos (Cleveland) 10 új előfizetőt vállalt, Holéczy Sámuel (Pittsburgh) 1.00, Nt. Juhász Imre (Cleveland) 5.00, Juhász Jánosné (Cleveland) 1.00, dr. Lellbach Antalné (Cleveland) 5.00, Nt. Ormay János (Bethlehem), 1.00, Nt. Ruzsa Istvánné (Oberlin) 1.00, Temessy István (Cleveland) 1.00, Nt. Tessényi Kornél (Chicago) 1.00. —

További megajánlásokat örömmel fogadunk s lapunkban folytatólagosan közöljük azokat.

“MERT mindnyájan Isten fiai vagyatok a Krisztus Jézusban való hit által!”
(Galátabeliekhez írt levél 3:26.)

“NEM a világ dolgait akarjuk megreformálni, hanem a szíveket akarjuk Istenhez téríteni.”
(L u t h e r)

MEGALAKULT a braziliai magyar evangélikus gyülekezet

Emlékezetes olvasóink előtt az a híradás, amely arról számolt be, hogy Gémes István ev. lelkész Délamerikába utazott, hogy gyülekezetbe tömörítse a Braziliában szétszórtságban élő magyar evangélikusokat. Gémes István lelkész erős hittel kezdte meg tavaly az ottani szolgálatot. Most érkezett a hivatalos hír, amely szerint májusban hivatalosan megalakult a braziliai magyar ág. hitv. evangélikus gyülekezet. Eddig Sao Paulóban közel 150, Rio de Janeiróban pedig 25 tagja van a gyülekezetnek, amelynek működésére Krisztus kegyelmét és Isten áldását kérjük.

SPANYOL ISTENTISZTELET A BUENOS AIRESI MAGYAR EV. TEMPLOMBAN

Nt. Hefty László, a buenos airesi magyar gyülekezet lelkésze örömmel közli velünk, hogy templomukban rövidesen spanyol nyelvű istentiszteletek is lesznek. A templomlátogatás fokozatosan emelkedik, mert az ifjúság egyre növekvő szorgalommal vesz részt az egyházi életben. Megalakult a férfi-kör is, amelynek keretében dr. Vajta Vilmos, dr. Leskó Béla lelkészek és dr. Váczy Elemér tartottak előadást.

Ajövő év márciusában Buenos Airesben rendezik meg a L. V. Sz. délamerikai konferenciáját. Ezalkalommal kiállítás is lesz a Magyar Evangélikus Egyház történetéről.

EGYSZER Iiszt Ferenc azt mondta, hogy a világ legszebb zenéje a falusi estharangszó. Én azt gondolom, hogy ezen a ponton sértés nélkül kijavíthatjuk a nagy zenész véleményét, ezzel a hozzátevéssel: az ércnyelvű harangszónál is szebb az a gyülekezet, éneke, amelyik szívből fakad, még hozzá abban a tudatban, hogy minden énekünk csak próba: mely előkészülvén az örök ének-kar himnuszaira az angyalok seregével együtt odafent. (G.)

"Mert akiket Isten lelke vezérel, azok Istennek fiai." (Róm 8:14)

● AZ AUSZTRIAI Burgenlandban lévő Örisziget magyar evangélikus templomának orgonája elromlott s nagyobb javításokat igényel. Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia szeptember 8-i gyűlésén gyülekezeteink elhatározták, hogy templomi hangversenyek tartásával járulnak hozzá az öriszigetiek orgonaalapjához. Az első ilyen hangversenyt Clevelandban, a westsidei egyház templomában rendezni november 9-én, vasárnap d. u. 4 órakor Nt. Egyed Aladár, a neves orgonista és zeneszerző. — Az öriszigeti orgonára közvetlen adományokat az Erős Vár is elfogad és szívesen továbbít.

A Luther Márton Betegsegélyző október 26-án, vasárnap ünnepli meg fennállásának 45 éves jubileumát Clevelandban. A délelőtti istentisztelet után az Első Egyház Kossuth-termében banket lesz.

Értesülésünk szerint az Egyesület elnöki tisztségét a közelmúltban elhunyt id. Péntek Pál utódaként Hornyák Mihály vette át a legközelebbi választásig.

"Az Úrhoz kiáltok, aki dicsőretre méltó és megszabadulok ellenségeimtől."

(Zsolt 18:4)

AZ EVANGÉLIKUS EGYHÁZ a világ legnagyobb protestáns egyháza. A legutóbbi hivatalos statisztika szerint 70,770,331 evangélikus él a földön. Az amerikai és kanadai evangélikusok száma együttesen: 7,396,377. — A vasfüggöny mögötti országokban közel másfél millió evangélikus lakik.

AZ EVANGÉLIKUS VILÁGSZÖVET-SÉG legközelebbi gyűlését 1963. nyarán Helsinkiben tartják meg.

FRANCIAORSZÁG 43 millió lakosa közül 400,000 evangélikus. —

"AZÉRT a hit hallásból van, a hallás pedig Isten igéje által." (Róm. 10:17.)

SZERKESZTŐI ÜZENET

Az Erős Vár szerkesztősége úgy döntött, hogy a jövőben még jobban kiépíti előfizetőivel és olvasóival a személyi kapcsolatot. Ezért arra kéri a magyar evangélikusokat, hogy problémáikról, kérdéseikről tájékoztassák a szerkesztőséget. Ha ezen az úton is megtaláljuk egymást, a hozzánk fordulóknak lapunk — "Szerkesztői üzenet" rovatában megkaphatják a választ.

A SZOVJET HADITENGERÉSZET most szervezte meg az istentelen ifjúsági köröket, amelyekben a kereszténység csodáit próbálják kipellengérezni és amellet folyamatos előadásokban az amerikai "imperializmust" támadják.

"VALAKI azért vallást tesz énrolam az emberek előtt, én is vallást teszek arról az én mennyei Atyám előtt."

(Máté 10:32.)

ÉNEKESKÖNYVEK rendelhetők minden mennyiségben \$2.50 áron az Erős Vár kiadóhivatalában. Az új énekeskönyvek már megérkeztek!

- Gyülekezeti Hírek -

BETHLEHEM. — Erőteljes őszi munka kezdődött Bethlehembben, az angol-vend-magyar gyülekezetben is, melynek Flisser Ferenc a lelkésze. Megindult az oktatás a Vasárnapi iskolában, megkezdődött az ifjúsági munka is, míg a férfi-kör okt. 20-án vacsorával egybekötött gyűlést tart. — Az Ol-tár Egylet minden hónap utolsó vasárnapján, d. u. 3 órai kezdettel tartja gyűléseit. — A reformációról az október 26-án, vasárnap este tartandó istentisztelet keretében emlékeznek meg. Igé hirdető: dr. Dale H. Gramley lesz. — A missziói szövetség október 19-én tartja családi estjét, míg a gyülekezet évi bazárjára november 8-án kerül sor.

CHICAGO. — Szept. 14-én megtartottuk az e hóra tervezett istentiszteletünket a fullertoni úton (3500 W.

(Folytatás a következő oldalon)

(Folytatás az előző oldalról)

Fullerton). Bár nem szoktunk rendszeres havonkénti istentiszteletünkre külön meghívókat kiküldeni, most az egyszer eltérünk ettől. Ezzel is kifejezésre akartuk juttatni, mennyire súlyt helyezünk arra, hogy a clevelandi konferenciáról szóló beszámolóinkat szórványgyülekezetünk minden híve hallhassa. Ebben a beszámolóban tolmácsoltuk a magyar evangélikus konferencia üdvözlését és kívánságát is, hogy a chicagói szórványgyülekezetünk a közeljövőben mindinkább megerősödjék. Szinte szemlátomást gyarapodik a kis csoportunk, melyet Isten maga gyűjt egybe Chicago legtávolabbi részéből is. A lelkész és gyülekezet számára mindig nagy öröm, mikor az istentiszteleten először megjelent evangélikus magyar testvéreket körünkben üdvözölheti. Ezalkalommal köszöntöttük a közelmúltban New York államból Chicagóba költözött kis evangélikus családot: Tóth Józsefet és feleségét, szül. Túróczy Magdát két gyermekükkel együtt, akik máris új otthonra találtak városunkban és az őket nagy szeretettel körülvevő testvérek körében.

CLEVELAND WEST SIDE. — (W. 98 és Denison sarkán) — Vasárnapi istentiszteleteink ideje: 9:30-kor angol, 10:55-kor magyar nyelven. Vasárnapi iskola 4-14 éves gyermekek számára az angol istentisztelet alatt. Minden hó első vasárnapján úrvacsoraosztás. A konfirmációi oktatás szombatán van: d. e. 10-kor első- 11-kor másodévesek számára. — Szeptembervégi bazárunk számára anyagi sikerrel zárult. Köszönet a gyülekezetj egyleteknek: Oltáregylet, Fátalasszonyok Köre és Férfikör, a végzett jó munkáért. A bazáron az Erős Vár iratterjesztésének külön asztala volt, ahol énekeskönyvek, bibliák, kiskáték, stb. kerültek eladásra. Érdekes sajtókiállítás csatlakozott ehhez a világ minden részén megjelenő magyar evangélikus ujságokból. — Egy Isten előtt ismeretes testvérünk ötven új énekeskönyvet ajándékozott a gyülekezetnek. Köszönet érte; mint azt az ajándékozó mondja: legyen Istené a dicsőség! Példája követésre méltó. — Október 5-i istentiszteletünkön megemlékeztünk Aradról s az 1956-os szabadságharc mártírjairól.

BUFFALO. — Augusztus 31-én kereszteltük Kitka Mihály és Dénes

Krisztina menekült hittestvéreink elsőszülött fiát, aki a szentkeresztységben Anthony Mihály nevet kapta. Keresztülő tisztelet Dénes István és felesége, Véghely-Puch Monica Durham, Ont., Canada töltötték be. — A Social Club tisztújító gyűlését tartotta szept. 21-én. Ez a gyülekezetünk fiatalabb rétegét magában foglaló szervezetünk a nyári szünet után új tiszttal indul a következő évi munkára. Elnök: Kiss Ferenc, alelnök: Bogdán György, titkár: Németh Ferencné, pénztáros: Nikázy Gusztávné, háznagy: Monostori Ervin. Isten áldását kérjük az új tiszttalra s a gyülekezetben való eredményes munkájukra. — Vasárnapi iskolánk szept. 14-én kezdte meg újra munkáját. Tanítók: Lesniak Margaret Mrs és Takács Sally Ann, segédtanítók: Weigold Gy. és Buthy Estilla Erszébet. — Gyülekezetünkben minden hétfőn d. u. 2:30-kor hittanóra van a lelkész vezetésével. — Kálmán Lajos, a gyülekezet több éven át volt gondnoka és presbitere súlyos operáción esett át. Felépülése hosszabb időt igényel. A gyülekezet tagjai szeretettel és jókívánságokkal veszik őt körül. — Okt. 1-én nemzeti imnapot tartottunk, okt. 5-én pedig úrvacsoraosztás jegyében tartottuk meg a világheresztységgel való közösséget. — Bibliórak tartását vezette be a lelkész szeptemberben. Minden kedden este magyar, szerdán esténként pedig angol nyelven. — A gyülekezet tagjai örömmel köszöntötték Kiss Ferenc presbiter és a Social Club elnöke feleségét, aki másfélhónapos ausztriai rokonlátogatás után szerencsésen visszaérkezett Buffaloba. A házaspár évek óta buzgó egyházi munkát fejt ki és közszeretben áll.

CLEVELAND EAST SIDE. — Id. Péntek Pál és Sedenczy János, tb. presbitereket kísértük ki utolsó földi útjukra. — Eltemettük Zaunekke Károly testvérünket is. — A Luther Liga ifjúsági konferencián vett részt. — Temesi László kiskörösi születésű és Carole Jane Márton clevelandi testvérünk házasságát áldotta meg a lelkész. — A kereszttség szentségében részesültek: Nits József és Dejmél Katalin kislánya, Patrich Bolger és Marjorie Hamilton kislánya, valamint Böröndi Endre és Vajtkkó Anikó kislánya. — Szüreti ünnepélyt és csoport-táncot rendezett a gyülekezet a hazai tradíciók emlékére.

NEW BRUNSWICK. — Megkereszteltük Joseph Novak és felesége, Loretta Cóffaro, elsőszülött leánygyermekét, Dorothy Frances-t. Az újszülött id. Novák János és felesége unokája. — Aranymennyegzőjét ünnepelte Wallner Mihály és felesége. Wallner Mihály testvérünk a gyülekezetnek hosszú időn át előjárója és gondnoka volt. — Ifjúsági és gyermek-csoportunk a nyár végén egéznapi kiránduláson volt Hershey, Pa.-ban, Frank Pfeiffer, Jr., presbiterünk vezetésével. — Közegyházunk belmissziói főbizottsága "felmérést" végzett South Brunswick twp.-ban, annak megállapítására, nem lehet-e ott is új missziói gyülekezetet kezdeni. — Szeptember 14-én kezdtük el őszi munkánkat a vasárnapi iskolában, amikor istentiszteleteinkkel visszatértünk a szokásos 10 órai (angol) és 11 órai (magyar) kezdésre. — Ifjúsági munkánk továbbra is ifj. Frank Pfeiffer presbiterünk irányítása mellett folyik, ugyancsak ő a vasárnapi iskolánk igazgatója is. — Megáldottuk Anthony Falusi és Dorothy Podlech házasságát. — A nyár végén egyházunk férfitagjai áldozatos munkájával teljesen átfestett és új gyermekoltárral, keresztelőlátott vasárnapi iskolai termünket szept. 21-én áldottuk meg. A költségeket — az évfordulói ünnepi ajándékok egy része fejében. — eddig közel \$350 értékben a Thimble Guild viselte, a zongorát \$800 értékben a presbiterium vásárolta. — Megkereszteltük Joseph Varga és Lydia Molnár másodszülött gyermekét, Robert Joseph-et; ugyanakkor részesült a szent keresztységben Eugene Lőrinc és felesége, Vilma Soós, elsőszülött fia Scott. — Az őszi beáltával, részben a LWF céljaira, részben közvetlenül érkező segélykérések kielégítésére, — használt ruhagyűjtést kezdtünk, amely már eddig is szép eredményre jogosít. — Szept. 28-án ifjúsági vasárnapot tartottunk, amelyen, mint párszor a múltban is, az angol istentisztelet legtöbb részét ifjúsági csoportjaink vezették. A szolgáló ifjak: Robert Nakielny (acolyte), Frank Pfeiffer III és Joseph Kalman (szentleckék), Ruth Bascelli (igehirdetés "Pénz és Ifjúság" címen), Stephen Kalman, Jr. (imádság), Bonnie Drysdale és Patricia Novak (ushers).

(Folytatás a következő oldalon)

(Folytatás az előző oldalról)

— Eltemettük Stumpf Józsefet, aki 81 éves volt. Feltámadunk! — Konfirmációi oktatásunk október első hetében kezdődött. Hét másodéves és 10 elsőéves konfirmandusunk van. Vasárnapi iskolás gyermekeink száma 70-80. A megkonfirmáltak részére "Junior Bible Forum"-ot tartunk minden vasárnap reggel.

DETROIT. — Az Oltáregylet \$70-t küldött ajándékkul Buenos Aires-be (Argentina) az ottani magyar egyház orgona beszerzési költségeire. A Buenos Aires-i egyháznak a lelkésze Nt. Hefty László, gyülekezetünk presbitérének, v. Hefty Frigyesnek és feleségének fia. Szeptember 5-7-ig tartott országos konferencián gyülekezetünkől Nt. Asbóth Gyula lelkész, ifj. Asbóth Gyula, Horváth Sándor főgondnok és felesége, Mrs Ethel Mihályfy, Buzás Imre és Tiborc Gyula vettek részt. — Szept. 14-én az Oltáregylet jólsikerült süteményvásárt, szept. 21-én pedig Mrs Teréz Szalay, Kish Istvánné (Wyandotte) és Gacht Lászlóné nagyon szép eredménnyel zárt társasösszejövetelt rendeztek az egyház javára. — Szept. 27-én volt a Vasárnapi Iskola ünnepélyes megnyitó istentisztelete. — Eltemettük hirtelen elhunyt buzgó egyháztagunkat, Frank Hanczot. — A gyülekezet a nyár folyamán a lelkészlakást kifestette és rendbehozatta \$560 költséggel. — Szeptember 1-én ünnepelte a gyülekezet lelkésze és felesége családi körben 25 éves házassági évfordulóját. Az ünneplő házaspárt az Oltáregylet szeptemberi gyűlésén köszöntötte és szép ajándékkal lepte meg. — A gyülekezet októberben "Egyház erősítő" hónapot tartott. Ugyanakkor minden vasárnap az egyházzól szólt az igehirdetés, a lelkész és presbiterek meglátogatták a gyülekezeti tagokat, 26-án úrvacsorai istentisztelettel készülnek megünnepelni a reformáció ünnepét.

NEW YORK. — A vakáció után gyülekezetünkben is megkezdődött a rendes munka. A Nőegylet megtartotta rendes első ülését, amelyen bazar készítését és a téli programot beszélték meg. Szept. 28-án 15 résztvevővel megnyitott a vasárnapi iskola. — Rev. Alfred L. Beck D. D.-et, zsinatunk új elnökét október elsején iktatták be hivatalába. Az ünnepélyes beiktatáson gyülekezetünket a lelkész és Benedicty György jegyző képviselték. — Augusztus 29-

én eskettük Richard Grosso és Szabó Erzsébet testvéreinket, tanuk István F. Sarro és Ethel C. Sarro voltak. — Okt. 5-én a világvacsora ünnepén a lelkész úrvacsorát osztott.

PITTSBURGH, Pa. — Befejeződtek a paplak épületén a javítások. Önkéntes adományokra külön borítékok szolgálnak az "Épület-alap" címen. Okt. 12-ig \$332-t nyugtáztunk. Köszönet az adakozóknak. — Szept. 19-én temettük Gyapjas Ferenc v. csendőr-alhadnagy testvérünket, aki 1951-ben talált gyülekezeti otthont ev. közösségünkben. — Okt. ben kettős gyásznapi volt. — 5-én Arad, 26-án az 1956 a szabadságharc elesettjeinek áldott emlékére. — Gyülekezetünk okt. 23- és nov. 26-között résztvesz a helyi protestáns gyülekezetek evangélizációs szolgálatában. Minden héten, csütörtök esténként a

különböző prot. gyülekezetek templomában. Akciónk az Ecumenicus mozgalom jegyében történik. — Okt. 26-án, az Amerikai Magyar Ev. Konferencia részére lesz Reformációi perselyezés templomunkban. — Nov. 15-16: "Magyar Esték" lesznek közösségünknel, magyar kiállítással, s műsorral egybekötte. A magyar népművészet szépséges remekait hozzuk mind amerikai, mind magyar közösségünk elé. Oltáregyletünk s minden szervezetünk bizottságai készülnek a nagy eseményre. — Nov. 30-án, Advent első vasárnapján Nt. Egyed Aladár v. főesperes, orgonaművész vendégszereplésével orgona-hangverseny lesz templomunkban. Az E. Világ Akció és a felsőöri magyar ev. gyülekezet orgona-javításának költségeire fordítjuk a kapott adományokat. Ezúttal is meghívjuk testvéreinket.

Mindennapi kenyér

Ü T M U T A T Ó

A BIBLIA OLVASASÁHOZ

SZTH. U. 21. VAS. — OKT. 26.

"Mert ha valaki versenypályán küzd is, nem nyer koszorút, csak ha szabályszerűen küzd." 2 Tim 2:5.

Napi igék egy hétre (okt. 26-nov.1.):

V. Ézs 51:9-16. — Jel 1:9-20.

H. 1 Kor 9:24-27. — Jel 2:1-7.

K. 2 Tim 2:1-5. — Jel 2:8-11.

Sz. Róm 14:4-12. — Jel 2:12-17.

Cs. 1 Kor 9:13-18. — Jel 2:18-29.

Zsolt 46.

P. — REFORMÁCIÓ ÜNNEPE — "Én, az Úr, vagyok a te Istened, aki kihoztalak téged Egyiptom földéről, a szolgaság házából. Ne legyenek néked idegen isteneid én előttem." 2 Móz 20:2-3. — Luk 22:31-38. — Jel 3:1-6.

Sz. 1 Kor 7:29-31. — Jel 3:7-13.

SZTH. U. 22. VAS. — NOV. 2.

"Hiszen te nálad van a bocsánat, hogy féljenek téged!" Zsolt 130:4.

Napi igék egy hétre (nov. 2-8.):

V. Ezsd 9:5-9., 13-15. — Jel 3:14-22.

H. Mát 7:1-5. — Jel 4:1-11.

K. Luk 17:1-4. — Jel 5:1-14.

Sz. Mát 6:9-15. — Jel 6:1-17.

Cs. 1 Ján 3:18-22. — Jel 7:1-17.

P. 1 Kor 5:9-13. — Jel 8:1-13.

Sz. 2 Pét 3:13-18. — Jel 9:1-21.

SZTH. U. 23. VAS. — NOV. 9.

"De aki mindvégig állhatatos, az megtartatik." Mát 24:13.

Napi igék egy hétre (nov. 9-15.):

V. Ézs 30:15-18. — Jel 10:1-11.

H. Mát 24:1-8. — Jel 11:1-14.

K. Mát 24:9-14. — Jel 11:15-19.

Sz. Mát 24:29-35. — Jel 12:1-17.

Cs. Mát 24:36-42. — Jel 13:1-18.

P. 2 Thess 2:1-12. — Jel 14:1-13.

Sz. Mát 24:43-51. — Jel 14:14-20.

SZTH. U. 24. VAS. — NOV. 16.

"Mert mindnyájunknak meg kell jellennünk a Krisztus ítélőszéke előtt, hogy ki-ki elvegye a jutalmát a szerint, amiket a testben cselekedett, vagy jót vagy rosszat." 2 Kor 5:10.

Napi igék egy hétre (nov. 16-22.):

V. Dán 7:2-17, 26a, 27. — Jel 15:1-8.

H. Ján 5:19-24. — Jel 16:1-21.

K. Zsid 10:26-31. — Jel 17:1-18.

Sz. Joel 2:12-17. — Jel 18:1-10.

Cs. Luk 21:11-19. — Jel 18:11-24.

P. 2:1-5, 7. — Jel 19:1-10.

Sz. 1 Pét 4:1-7. — Jel 19:11-21.

J. I.